

antic: el PSW en dóna una cita, i *sansa que* es troba també a Dinha el 1424 (p. 169, del doc. citat supra, RLR xxxii) És clar que la *a* de l'it ant. i la de l'oc. ant. s'expliquen per la posició proclítica, per la fonètica sintàctica, els efectes de la qual hem detallat en cast. *sin* i en els diversos fenòmens catalans: hi ha harmonia vocàlica de la *e* proclítica de *senza*, amb la *-a* final. com ho comprova el fet que en el doc. de Dinha s'oposen *sensa licència* amb *sansa que ---*, on la vocal era més proclítica, més subjecta a pertorbació

No tothom s'acontentà d'ABSENTIĀ: Diez (Wb, 92) ni féu ja greus objeccions, car tot i ser el pioner, tingué més crítica que els seus successors, que les guardaren en silenci. Bartoli (KJRPb IX, 86) anuncià «a suo logo porporrò SINE ETIAM»: crec que no arribà a fer-ho mai, sentint que del foc queia a les brases. Bloch manifesta dubtes, encara que Wartburg els hi va esborrar en l'ed. pòstuma. *Senza* és també la forma engadinesa, però Jud guardà silenci. MLWagner ens fa a saber que *sensa*, *senza*, *sença* es troben també en textos sards antics (VRom IV, 259), i encara que creu veure-hi formes encruades amb un altre mot (tal com s'hi troba *kene* per contaminació de CUM), no veig que es declari per ABSENTIA Ara bé ni tan sols l'altra variant sarda *sene* correspon a SINE en fonètica normal, puix que la *ĭ* ha de restar i a Sardenya. Com pertot, hi ha els efectes de la fonètica sintàctica en aquestes formes sardes i rètiques: en el sard *sene* hi ha harmonia vocàlica amb la *-e*; en l'engad. *seinza* i en el sard antic *sença* etc., la mateixa explicació que en italià En el cognom cat. *Simisterra* SINES TERRA, hi ha *i*, com en el cast. *sin*, arag. *sinse*, propagada a l'altra síl·laba pretònica per la dita harmonia.

CPT: *Sens-ſt*, *sens-grat* (AlcM), *sense-peus* [Belv., Lab 1840]. *Sens-raó* [DAg i AlcM]. *Sensafeda* civ., difícilment romanalla mossàrab, més aviat italianisme portuari.

¹ En les obres de Lluïl *sense* és molt rar: fins i tot allà on, essent prosa, només ens consta la forma del copista; no en veig més que un cas: «Si Déus, per tu, *sensa* que no ·l ne pregaves ne tu no ho merexies, s'és encarnat» (*Do Pu*, Gili, p. 127), però com que a la resta de l'edició hi ha sempre *sens* o *senes*, i el ms. és del S. xv, sembla clar que no ve de l'autor. — ² Imprès així per Bover: convé llegir potser *se nomena*, o bé més aviat (que així també ho entendriem millor): «d'aquell Honor que l'Altisme ·s nomena». — ³ No és que sigui igualment el cas de tots els clàssics valencians: crec recordar que tots dos figuren en JoMartorell; però no n'hi he fet estudi, si bé sembla que hi predomina *sens*, segurament pel matís noble que vol mantenir en el seu estil; recorrent de pressa les pp 201-250 del vol. III (Ag.) hi trobo *sens dubte* 242.11, *sens culpa* 240.13, *sens pietat* 233.15 i 240.12, *sens decepció* 208.7, *sens infàmia* 245.3f., que podríem pendre encara com a grups més o menys estereotipats, però ja no ho és *sens los altres* 242.7f. Caldria estudiar-ho millor. — ⁴ Ja MilàF, que imprimeix la *virondó* (*Romllo*, 228.2, amb algunes variants) De passada,

observant aquestes variants, copsaré l'ocasió d'explicar això, que tothom creu ser un «refrany», o tornada poca-solta, de la dolça cançó, de bella melodia. En unes d'aquestes variants es llegeix, en forma pseudo-«castellanitzada» (procediment usual en alguns col·lectors i recitadors antics, per donar més 'prestigi' a les cançons venudes per ells) *la birondon* (com jo també ho he sentit de vegades), en alguna altra *la mirondon*: aquella resulta d'aquesta per dissimilació de nasals; *la birundó* (que també he sentit), ve d'un compromís entre les dues. D'altres, traiem, o deduem, altres variants *la mire-ut-do*, *l'afautdo* (<*la-ja-ut-do*) Originàriament, doncs, fou la *nireutdó* o bé *la-ja-ut-do*: el nom de les notes musicals, fins a *la*, o sigui quasi la més alta, en descens *ja* o *mi*, *re*, *do*, car és sabut que *ut* també s'havia usat en català en lloc de *do*, i així apareix alternativament amb *fa*, en les variants (cf. el nom *la-sol-fa* de la *solfa*). S'ha vist això? No ho sé, ni em lleu de saber-ho, però sí de deslliurar aquest petit joiell nostre de la taca d'insensatesa o poca-solta que li lleven. El poeta, tot mirant-se l'anònima sospirada, exclamava «quina *donzella*!», llançant-li una tímida floreta mentre parlaven eloquents els ulls: car ella no era la «filla del marxant». — ⁵ M-Lübke (REW, 43, 7936), Gammillscheg, Rohlf's (*It. Gramm.*, § 878), els diccionaris etimològics de Prati i Migliorini; la tesi de Deichmann, *Der Gebrauch der einfachen Propositionen im Altital*, Halle 1905. — ⁶ *Sinse* assegurat pel metre en l'aragonès Johan de Tapia, *Canc de Stúñiga*, 199; en inv. de 1478 i 1497 (BRAE VI, IX, 169), en doc. de 1471 («*sinse* licència e voluntat de sus padre e madre», BRAE IV, 27), en una profecia aragonesa de fi S. XVI (que cito en el DCEC, GRITO). En altres textos alternant o barrejant-se amb formes diferents, més semblants a les cast. i cat. antigues. *Siense* ja en un doc. d'Osca, de 1288 (BABL IX, 74), on hi ha compromís amb la variant castellana *sien* («sean açotados, *sien* alguna mercé, por la ciudat, con un *grafio* en la lengua» a 1396, *Rev de Aragón* 1902, 848), *šinse* en l'aljamiat aragonès del *Rekontamiento Ališandre* (92v, RHisp LXXVII, 461), si bé en aquest també hi ha *šieneš*, i *sienes* dos cops en un doc. d'Osca de 1273 (BABL IX, 143). — ⁷ En italià usat com vera preposició: *in senza* a Pistoja (Pitré, *Archivio Etnogr.* III, 457), *in senza marito*, *in senza far nulla* en el Montale de Florència (Rohlf's, *It Gr.* I, 312; III, 121). També vulgar a Bna., en *sense anar-hi* etc. I variants en l'aljamiat aragonès cinccentista del *Recont. Ališ*: *en šyeneš* (77) i allí també amb *a: šyeneš* de «against» (23), «contrary to» (15), RHisp LXXVII, 461, 592. Sens dubte en català és més usat amb caràcter adverbial: «m'he hagut de quedar *en sense*» De passada, crido l'atenció sobre la importància i caràcter genuí i original de la construcció adverbial de *sense* en cat. i prov. En lloc de dir *sin ella*, *sin ello*, com el cast. (i els seus equivalents fr., angl. etc.), l'ús català correcte és, p ex (cf ja Fabra, *Gram*): «tu en tens massa, i jo m'he quedat *sense*», «va vestida